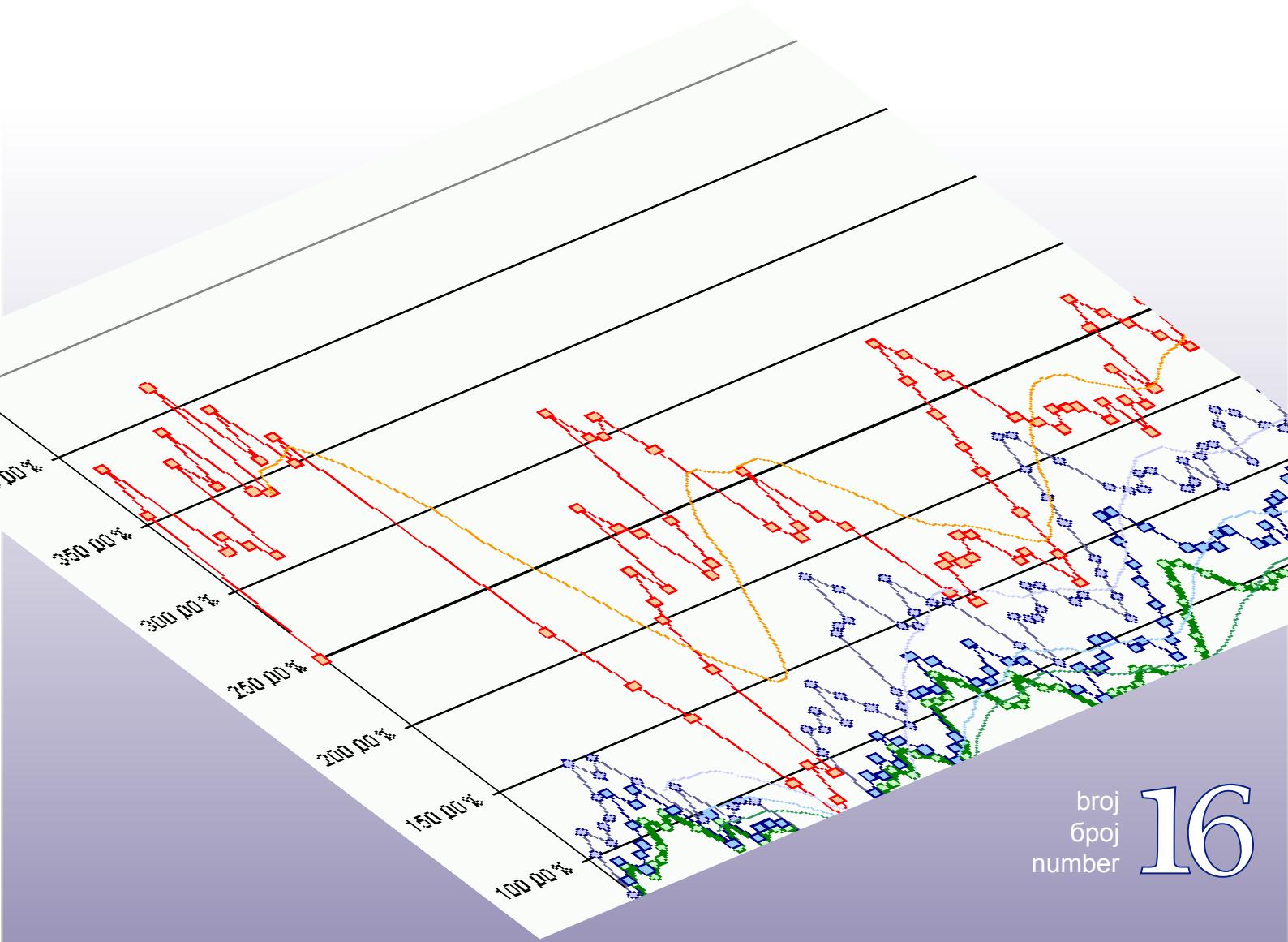

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Biltén

broj
брой
number 16

Uz ovaj broj...

Početkom novembra 2006.g. Uprava za indirektno oporezivanje (UIO) je ispunila godišnji plan naplate indirektnih poreza na jedinstvenom računu. Zbog nerazvijene privrede i niskih dohodaka, i time niske osnovice za direktne poreze, indirektni porezi predstavljaju najznačajniji izvor prihoda svih nivoa uprave. Uvođenje PDV-a odrazilo se i na finansiranje nižih nivoa uprave (kantona, općina), a time i na proces budžetiranja. U prošlom broju Biltena Odjeljenje je objavilo radne projekcije prihoda od indirektnih poreza na jedinstvenom računu za period 2006 – 2009. U ovom broju Odjeljenje objavljuje model raspodjele indirektnih poreza na sve nivoe vlasti. Predloženi model bi trebao nižim nivoima vlasti olakšati izradu prognoza kretanja vlastitih prihoda i srednjoročnih planova do 2009.godine.

Sistem oporezivanja PDV-om je vrlo efikasan sistem kad je u pitanju naplata prihoda, ali sa regresivnim efektima na distribuciju dohotka stanovništva i na likvidnost privrede. Koherentna fiskalna politika podrazumijeva balansiranje politike direktnih i indirektnih poreza, što bi trebalo omogućiti maksimalno korištenje pozitivnih efekata PDV-a uz ublažavanje negativnih efekata pomoću relaksacije poreza na dohodak i plate. Republika Srpska je u pravom momentu usvojila nove propise u sferi direktnih poreza koji imaju za cilj stvaranje propulzivnijeg poslovnog ambijenta, otvaranje novih radnih mesta i privlačenje investitora. U ovom broju dajemo kraći osvrt na novi Zakon o porezu na dohodak, sa akcentom na odredbe od značaja i za inostrane kompanije i preduzetnike.

Nastavljamo sa objavom konsolidiranih mjesecnih izvještaja za fiskalne operacije jedinstvenog računa i entiteta za mjesec oktobar i konsolidiranih mjesecnih izvještaja za opću vladu koji uključuju fiskalne operacije centralnih vlada (budžeta BiH, entiteta, Brčko Distrikta) i budžeta kantona za devet mjeseci 2006.g. Isto tako dajemo konsolidirane mjesecne izvještaje za Federaciju BiH za šest mjeseci, koji uključuju kantone i općine, te konsolidirane izvještaje za nekoliko kantona.

Od ovog broja Biltena naše kolege iz Sekretarijata UO UIO pripremaće informacije o radu Upravnog odbora UIO, što će, vjerujemo, doprinijeti transparentnosti rada UO UIO i približavanju ove značajne fiskalne institucije svim nivoima uprave, ostalim čitaocima naših biltena i široj javnosti u BiH i izvan nje.

mr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja – supervizor

Sadržaj:

Naplata indirektnih poreza: oktobar 2006	2
Raspodjela sredstava sa jedinstvenog računa: radne projekcije, 2006 – 2009	5
U fokusu: Novi Zakon o porezu na dohodak u Republici Srpskoj od 1.1.2007.	10
Konsolidovani izvještaji: opća vlasta	14
Konsolidovani izvještaji: opća vlasta + kantoni	16
Konsolidovani izvještaji: Federacija BiH	17
Konsolidovani izvještaji: kantoni	18
Iz rada Upravnog odbora UIO	21
Iz aktivnosti Odjeljenja	23

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
prevod : Edin Smailhodžić, Projekat podrške EU fiskalnoj politici u BiH

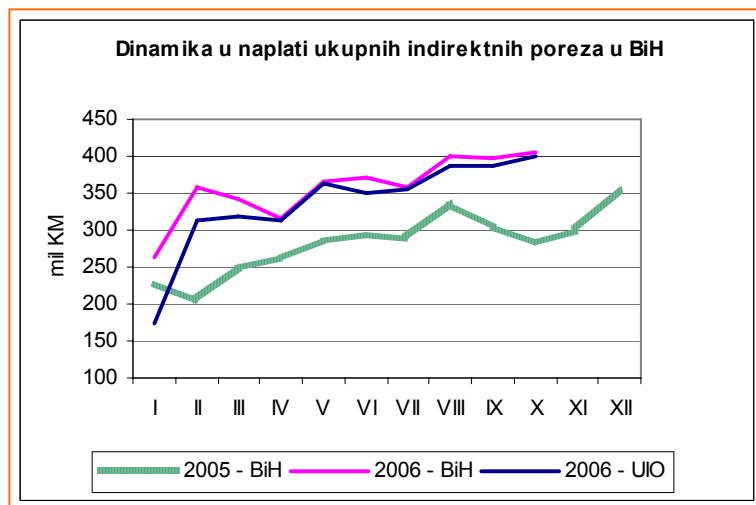
Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 546, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Naplata indirektnih poreza: oktobar 2006.

(pripremila: mr. sc. Dinka Antić)

U oktobru 2006. godine na jedinstveni račun UIO je naplaćeno skoro 400¹ mil KM indirektnih poreza u neto iznosu, što je za 3% više nego u septembru 2006.g. Za deset mjeseci 2006.godine naplaćeno je ukupno 3,580 mlrd KM indirektnih poreza u BiH neto ili za 30% više nego u istom periodu 2005.g. Pri tome je UIO naplatila 3,362 mlrd KM neto prihoda ili 93%, a entitetske uprave i Brčko Distrikt ostatak od 218,8 mil KM.

Kretanje naplate indirektnih poreza u BiH u 2005. i 2006.g. dano je na grafikonu 1.

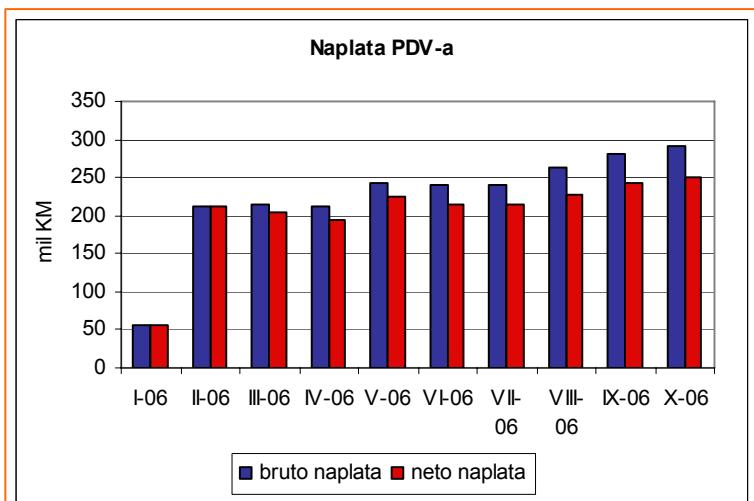
Grafikon 1.

Na grafikonu se lako može uočiti utjecaj naplate zaostalog poreza na promet na entitetske račune (razlika između ukupne naplate indirektnih poreza u BiH i naplate na jedinstveni račun UIO). Od jula 2006.g. naplata zaostalog poreza na promet od strane entiteta je sporadična i iznosi u prosjeku 10-tak mil KM mjesечно.

U oktobru je zabilježen rast naplate prihoda od carina i carinskih dažbina. U odnosu na septembar naplaćeno je za 7,22% više prihoda od carina, međutim, na nivou perioda januar-oktobar u odnosu na isti period 2005.g. naplaćeno je manje prihoda od carina za 8,21%. Naplata akciza u oktobru je skoro identična naplati u septembru 2006.g., no za čak 27,5% više nego u istom mjesecu 2005.godine. Posmatrajući period od deset mjeseci naplata akcize u 2006. je za 8% veća nego u 2005.g.

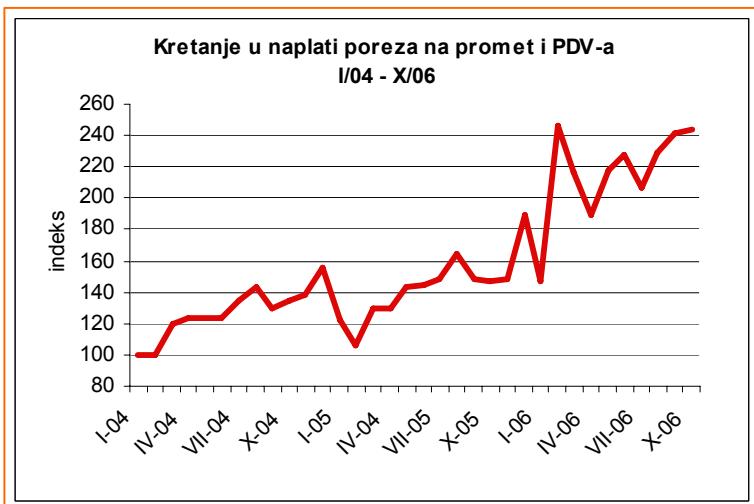
Neto primici od PDV-a u oktobru su za 2,7% veći nego u septembru, što ipak predstavlja manji pad ako uzmemo u obzir da je rast neto primitaka od PDV-a u septembru u odnosu na august bio 7,16%. To je rezultat porasta isplate povrata PDV-a u oktobru od 10% zbog ubrzane isplate neiskorištenih poreskih kredita obveznicima. Odnos bruto naplate PDV-a i povrata prikazan je na grafikonu 2.

¹ UIO je naplatila i dodatnih 32,678 mil KM prihoda koji su ostali neusklađeni nakon kompilacije analitike uplata (jedinstveni račun) i analitičke evidencije obveznika u modulima IT sistema UIO (PDV, carine, akcize) na dan 31.10.2006. Iznos neusklađenih prihoda nije uključen u analizu naplate indirektnih poreza.

Grafikon 2.

Da bi se uporedila naplata PDV-a u 2006. sa naplatom poreza na promet u 2005. nužno je na naplatu PDV-a dodati naplatu zaostalog poreza na promet na entitetskim računima u 2006.g.² Poredeći sa istim periodom 2005.g. u 2006.g. je naplaćeno za 56% više PDV-a i poreza na promet. Kretanje naplate ove grupe prihoda dano je na grafikonu 3.

Grafikon 3.

Na dan 31.10.2006.g. saldo akumuliranih poreskih kredita iznosi 157,498 mil KM koji će biti isplaćeni obveznicima u skladu sa dinamikom isplate koju je usvojio Upravni odbor UIO u julu 2006.godine.

U oktobru dugovi po osnovu PDV-a su značajno porasli i saldo duga na kraju mjeseca iznosi 85 mil KM. Međutim, samo 14% duga otpada na dugove neplaćene po prijavama PDV-a sa uključenim zateznim kamatama i naknadnim teretima. Većina duga je automatski razrezana od strane UIO za obveznike koji su propustili da podnesu prijave³.

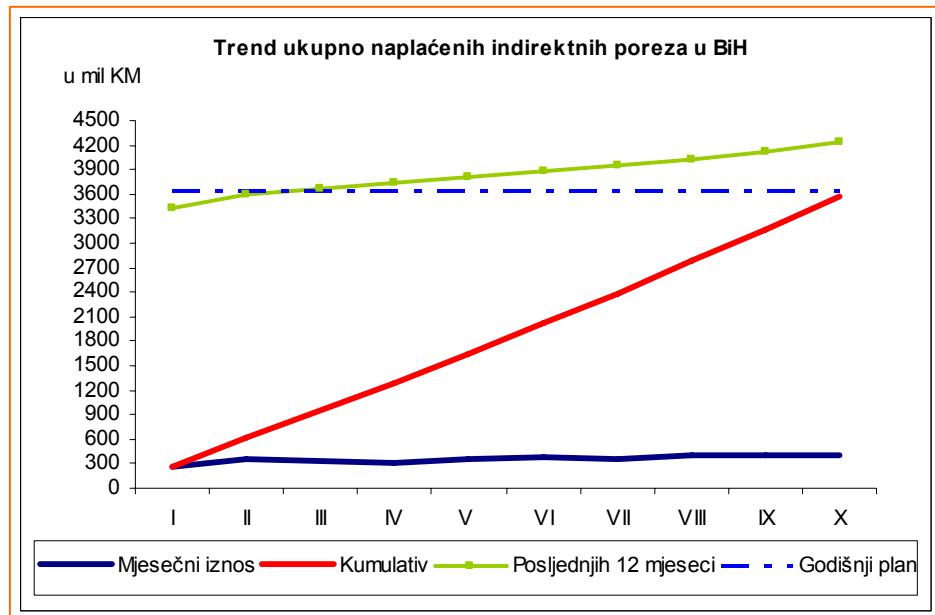
² Više o metodologiji za komparativno izvještavanje o naplati indirektnih poreza u 2006.g. u Biltenu br. 7

³ Razrez poreza se vrši automatski u IT sistemu UIO na bazi procijenjenog prometa iz prošle ili ove godine, što znači da se može desiti da se u postupku naplate duga utvrdi da je iznos stvarne obaveze za PDV-a manji od

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 546, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

U cjelini naplata indirektnih poreza, a pogotovo PDV-a, je konstantno u usponu i iznad je projektovane. To se može uočiti i na grafikonu 4.

Grafikon 4.

Za deset mjeseci 2006. naplaćeno je skoro 98% planiranog iznosa indirektnih poreza u BiH⁴, s tim da je UIO svoj plan ispunila sa 95,96%. Kad je u pitanju naplata PDV-a plan je već premašen za 9,5%, a naplata zaostalog poreza na promet na račune entiteta također je već premašila godišnji planirani iznos od 150 mil za 42%. Očekuje se da će do kraja godine biti naplaćeno oko 4,2 mlrd KM indirektnih poreza u BiH, što bi značilo 15% više od plana naplate za 2006.g.

U narednom periodu treba imati u vidu da se ubrzanim isplatama neiskorištenog poreskog kredita povećava iznos isplaćenog povrata. Ovo je jako bitno sa stanovišta formiranja rezervi na jedinstvenom računu, koje direktno utječe na visinu raspoloživog iznosa za rasподjelu prema entitetima i Distriktu, a time i na finansiranje budžeta nižih nivoa uprave (kantona i općina). Isto tako, ukidanje suspenzije isplate povrata ostalim obveznicima biće "mamac" za moguće prevare i poreske utaje kao npr. lažno iskazivanje većeg ulaznog PDV-a i prikrivanje i neregistrovanje prodaje i izlaznog PDV-a. Iskustva iz višegodišnje primjene PDV-a u drugim zemljama potvrđuju mišljenja poreskih eksperata da su povrati „Ahilova peta“ sistema PDV-a. Očigledno je da će povećanje povrata PDV-a izravno utjecati na :

- (i) porast rezervi na jedinstvenom računu⁵,
- (ii) smanjenje priliva indirektnih poreza⁶.

Oba ova efekta kumulativno utječu na smanjenje priliva od indirektnih poreza u budžete svih nivoa uprave u BiH, osim države.

razrezanog PDV-a, pogotovo ako su neki obveznici prestali sa obavljanjem djelatnosti a propustili su da o tome izvijeste UIO.

⁴ Plan naplate indirektnih poreza u 2006.g. iznosi 3,653 mlrd KM, od čega 3,503 mlrd KM na jedinstveni račun UIO. Plan naplate je usvojilo Fiskalno vijeće BiH u oktobru 2005.g. Više o tome u Biltenu br. 3.

⁵ više o tome u posebnom prilogu u ovom broju

⁶ više o projekcijama naplate indirektnih poreza na jedinstveni račun UIO u Biltenu br. 15

Raspodjela sredstava sa jedinstvenog računa: radne projekcije, 2006 – 2009

(pripremio: Ognjen Đukić, makroekonomista u Odjeljenju)

Otežan proces budžetskog planiranja: ključna uloga indirektnih poreza

Od početka 2006. godine svi prihodi po osnovu novonastalih obaveza od indirektnih poreza se prikupljaju na jedinstveni račun (JR) pod kontolom Uprave za indirektno oporezivanje (UIO). Indirektni porezi čine približno polovinu javnih prihoda u Bosni i Hercegovini⁷ pa je dinamika punjenja jedinstvenog računa kao i raspodjela tih sredstva od presudnog značaja za sve budžete. U nekoliko posljednjih godina budžetsko planiranje za sve nivoe vlasti je bilo značajno otežano uslijed čestih poreskih i institucionalnih reformi, kao i izmjena pratećih zakonskih propisa. Može se reći da su se u tom periodu u posebno nezahvalnom položaju našli niži nivoi (kantoni i općine/gradovi) koji nisu imali pristup pravovremenim i adekvatnim informacijama o očekivanim prihodima za naredne periode. Budžetsko planiranje je i ove godine predstavljalo izazov zbog nepoznanica u vezi koeficijenata raspodjele između Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta, kao i efekata novih zakonskih rješenja o pripadnosti i raspodjeli prihoda. Iz ovog razloga **Odjeljenje za makroekonomsku analizu u ovom broju Biltena objavljuje tabelu projekcija prihoda od indirektnih poreza na jedinstvenom računu i njihove raspodjele na sve nivoe vlasti za period 2006 – 2009**. Ova tabela bi trebala omogućiti nižim nivoima vlasti da lakše predvide kretanje vlastitih prihoda u navedenom periodu i da im time olakša proces srednjoročnog planiranja.

Jedinstvene projekcije kao osnova za budžetske planove

Potreba aktivne koordinacije cijelokupnih fiskalnih operacija u Bosni i Hercegovini je danas nesporna (vidi Okvir 1). Da bi se vodila koordinisana fiskalna politika u jednoj zemlji neophodno je da se budžetsko planiranje na svim nivoima vlasti bazira na jedinstvenim pretpostavkama, tj. projekcijama. Državno i entitetska ministarstava finansija i Brčko Distrikt su u sklopu Projekta jačanja upravljanja javnim finansijama (PKF) napravili velike pomake u ovom pravcu primjenom metodologije izrade budžeta kroz budžetski kalendar od „10 koraka“. Takav budžetski kalendar propisuje neophodne korake koje je potrebno proći u procesu izrade budžeta da bi se došlo do konačnog budžetskog nacrta i njegovog usvajanja. Jedan od predviđenih koraka za oba entiteta i institucije BiH predviđa izradu projekcija prihoda, u sklopu čega Odjeljenje za makroekonomsku analizu obezbjeđuje projekcije indirektnih poreza za trogodišnji period. Na bazi ovih projekcija, kao i projekcija ostalih prihoda (direktni porezi, neporeski prihodi i grantovi), koje vrše sama entitetska i državno ministarstvo, formiraju se budžetski okviri. Na ovaj način je **obezbijedeno da se izrade svih budžeta baziraju na jedinstvenim projekcijama prihoda**.

Kao što smo već pomenuli, izrada budžetskih prijedloga za 2007. godinu je bila posebno otežana. Prema dogovorenoj dinamici budžetskih koraka, Odjeljenje za makroekonomsku analizu je 15. aprila ove godine izradilo projekcije prihoda od indirektnih poreza na JR kao osnovu za izradu budžeta, ali tada još nisu bili poznati udjeli pojedinačnih korisnika tih prihoda. Prije svega, u to vrijeme nije bio poznat udio budžeta institucija BiH, koji u suštini predstavlja rezultat političkog dogovora na državnom nivou, a takođe nisu bili dogovoreni ni koeficijenti za raspodjelu preostalog dijela sredstava između Federacije, RS i Brčko Distrikta. Na sastanku Koordinacionog odbora za Dokument okvirnog budžeta⁸ od 27. 06. 2006.

⁷ Indirektni porezi su u 2005. godini činili 48% ukupnih prihoda za sve nivoe vlade (uključujući fondove a isključujući strane projekte) u BiH dok se u 2006. godini očekuje učešće od preko 50%.

⁸ Koordinacioni odbor za Dokument okvirnog budžeta je neformalno tijelo osnovano pod pokroviteljstvom PKF projekta sa ciljem pružanja podrške unapređenju kvaliteta srednjoročnog planiranja bužeta u BiH kroz pružanje

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 546, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

godine u Banja Luci zaključeno je da se ne može čekati političko rješenje ovih pitanja i da će svako pojedinačno ministarstvo pri izradi svog budžetskog prijedloga primijeniti vlastite radne pretpostavke o navedenim pitanjima koje bi trebale biti usaglašene u najvećoj mogućoj mjeri.

Okvir 1. Neophodni elementi fiskalne koordinacije

Odjeljenje za makroekonomsku analizu je već u nekoliko navrata pisalo o značaju koordinacije fiskalne politike i njenim efektima na BiH ekonomiju (vidi [Bilten 4](#) i [Bilten 13](#)). Ukratko, postoji nekoliko osnovnih preduslova koje je neophodno ispuniti da bi fiskalna politika bila u stanju ispuniti svoj osnovni zadatak - očuvanje makroekonomskog stabilnosti. Prvo, fiskalna politika mora biti sveobuhvatna, tj. ona mora uključivati sve nivoe vlasti. Drugo, potrebno je posjedovati mehanizam utvrđivanja osnovnih krovnih fiskalnih ciljeva (budžetski suficit/deficit, vanjsko i unutrašnje zaduživanje itd.). Treće, donošenje odluka o fiskalnim ciljevima mora biti bazirano na adekvatnim podacima i stručnim analizama. Četvrti, neophodno je obezbijediti sprovođenje usvojene fiskalne politike na svim nivoima, kao i pravovremeno informisanje o eventualnim odstupanjima. **Iz navedenih razloga postoji realna potreba donošenja Zakona o Fiskalnom vijeću kojim bi se definisala uloga Fiskalnog vijeća kao ključnog fiskalnog koordinacionog tijela.** Između ostalog, ovim Zakonom bi trebalo riješiti pitanje načina donošenja odluka u Fiskalnom vijeću, praćenja implementacije njegovih odluka na svim nivoima vlasti, kao i eventualnih sankcija za odstupanje od dogovorenih ciljeva.

Zbog velikog interesovanja o efektima prihoda od PDV-a i novih zakonskih rješenja o pripadnosti i raspodjeli prihoda na sve nivoe vlasti Odjeljenje za makroekonomsku analizu u ovom broju Biltena objavljuje projekcije prihoda sa jedinstvenog računa i njihove raspodjele na sve nivoe vlasti za period 2006 – 2009 (Tabela 1). Ova tabela raspodjele je bazirana na posljednjim projekcijama prihoda na jedinstvenom računu za period 2006 – 2009 koje je Odjeljenje objavilo u prošlom broju Biltena. Ovdje je važno napomenuti da su se pri izradi tabele morale koristiti različite radne pretpostavke uključujući pretpostavke o koeficijentima raspodjele između Federacije, RS i Brčko Distrikta koje su zasnovane na trenutnim, privremenim rješenjima. O pretpostavkama korištenim pri izradi Tabele 1 će biti više riječi u nastavku teksta.

Napominjemo da ova tabela ni u kom slučaju ne treba biti shvaćena kao pokušaj predviđanja političkog rješenja pitanja koeficijenata raspodjele.

tehničkih analiza, savjeta i preporuka Fiskalnom vijeću BiH iz oblasti izrade budžeta. Članovi ovog tijela su pomoćnik ministra finansija i trezora BiH, pomoćnici ministara finansija Federacije BiH i RS, kao i direktor Direkcije za ekonomsko planiranje i šef Odjeljenja za makroekonomsku analizu.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 546, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Radne pretpostavke u projekciji raspodjele

Prihodi

Kao što smo već rekli, Tabela 1 je bazirana na posljednjim projekcijama prihoda od indirektnih poreza koje su objavljene u prošlom broju Biltena ([Bilten 15](#)), a koje odgovaraju liniji 4 u Tabeli 1 – Neto sredstva na JR. Neto sredstva na JR predstavljaju sredstva koja ostanu na JR nakon što se od bruto uplata na JR oduzmu povrati isplaćeni sa JR. Projekcije prihoda su urađene na osnovu podataka o kretanju prihoda iz prethodnih godina i podataka za prvi devet mjeseci 2006. godine. Pri projekciji prihoda korišteni su različiti tehnički pristupi uključujući i model za projekciju PDV prihoda koji je razvilo Odjeljenje za makroekonomsku analizu po uzoru na metodologiju MMF-a. Ovaj model odvojeno projicira pojedinačne elemente PDV sistema kao što su PDV na uvoze, PDV po prijavama, povrati, poreski krediti itd. Rezultati projekcija ovog modela su takođe objavljeni u [Biltenu 15](#).

Rezerve i povrati

Minimalne rezerve su za 2006. godinu projektovane u iznosu od 10% od bruto prihoda na JR u skladu sa aktuelnim propisima. Ova sredstva su korištena za isplate povrata sa JR od kojih se najveći dio odnosio na povrate PDV-a izvoznicima. U mjesecu avgustu su se počeli isplaćivati i prvi povrati obveznicima PDV-a koji nisu izvoznici. Ukoliko se povrati nastave isplaćivati predviđenom dinamikom očekuje se da će na računu minimalnih rezervi ostati nešto više od KM 50 miliona za isplatu povrata u idućoj godini. To je razlog zbog kojeg se Sredstva ja JR za raspodjelu (linija 6) razlikuju od Neto sredstava na JR (linija 4) u Tabeli 1. Treba napomenuti da se za iduću godinu očekuje da će povrati preći sumu od KM 800 miliona što znači da **sadašnji nivo minimalnih rezervi od 10% bruto prihoda neće biti odgovarajući.**

Udio za institucije BiH

Projekcija iznosa za 2006 se bazira na informaciji dobijenoj od strane Ministarstva za finansije i trezora dok se projekcije za iduće godine baziraju na pretpostavci porasta budžeta institucija BiH od 10% na godišnjem nivou uključujući vlastite prihode. Podaci o projekciji vlastitih prihoda su takođe dobijeni od Ministarstva za finansije i trezor dok je preostali udio sa JR projiciran u skladu sa navedenom pretpostavkom.

Raspodjela između entiteta i Brčko Distrikta

Ovaj nivo raspodjele je baziran na podacima o faktičkoj raspodjeli u 2005. i prvih deset mjeseci 2006. godine i pretpostavci primjene novembarskih koeficijenata raspodjele u narednom periodu. Prema tome, korištena je najjednostavnija pretpostavka trenutno aktuelnih koeficijenata raspodjele za naredni period ne prejudicirajući bilo kakvo političko rješenje. Donja Tabela 2 daje pregled koeficijenata raspodjele korištenih u Tabeli 1.

Radne pretpostavke koeficijenata raspodjele sredstava između entiteta i Brčko Distrikta					
	2005	2006	2007	2008	2009
Federacija BiH	65,72%	65,88%	65,70%	65,70%	65,70%
Republika Srpska	30,49%	30,82%	31,20%	31,20%	31,20%
Brčko Distrikt	3,79%	3,30%	3,10%	3,10%	3,10%

Tabela 2.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
 Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 546, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Raspodjela unutar entiteta

Pretpostavke o iznosima otplate vanjskog duga koji se odbijaju od entitetskih udjela su bazirane na podacima iz Ministarstva finansija i trezora BiH od maja 2006. godine. Iznosi otplate za 2008. i 2009. godinu uzimaju u obzir pretpostavku da će se u 2008. godini aktivirati opcioni iznos Londonskog kluba koji bi uvećao godišnje iznose otplate. Takođe, projicirani iznosi uključuju korektivni faktor od 5% koji predstavlja zaštitu od valutnih rizika.

Raspodjela neto entitetskog iznosa (koji ostaje nakon što se od bruto iznosa koji pripada entitetu oduzme otplata vanjskog duga) je projicirana u skladu sa novim zakonskim rješenjima o raspodjeli prihoda sa JR u Federaciji BiH i Republici Srpskoj. Tabela 3 i Tabela 4 daju pregled koeficijenata raspodjele unutar entiteta.

Radne pretpostavke koeficijenata raspodjele sredstava sa JR unutar Federacije BiH					
	2005	2006	2007	2008	2009
Federacija neto	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Budžet Federacije BiH	68,55%	36,20%	36,20%	36,20%	36,20%
Budžeti kantona	24,47%	51,48%	51,48%	51,48%	51,48%
Budžeti općina/gradova	1,50%	8,42%	8,42%	8,42%	8,42%
Direkcija za ceste	5,00%	3,90%	3,90%	3,90%	3,90%

Tabela 3.

Radne pretpostavke koeficijenata raspodjele sredstava sa JR unutar RS					
	2005	2006	2007	2008	2009
Republika Srpska neto	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Budžet RS	78,62%	73,50%	73,50%	73,50%	73,50%
Budžeti općina/gradova	14,02%	23,00%	23,00%	23,00%	23,00%
JP "Putevi RS"	7,36%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%

Tabela 4.

U fokusu: Novi Zakon o porezu na dohodak u Republici Srpskoj od 1.1.2007.g. (pripremila: mr. sc. Dinka Antić)

Od 1. januara 2007.godine u Republici Srpskoj u primjeni će biti novi Zakon o porezu na dohodak⁹. Cilj donošenja Zakona jeste uklanjanje devijacija prouzrokovanih primjenom postojećeg Zakona o porezu na dohodak i usklađivanje sa evropskim standardima.

Novi pristup oporezivanju dohotka

Novost u Zakonu predstavlja i stopa poreza na marginalnom principu čime će se eliminisati dvostruko oporezivanje kao posljedica primjene još uvijek važećeg Zakona o porezu na dohodak u RS.

Zakon uvodi neoporezivi dio godišnjeg dohotka kojeg čini 12 najnižih plata utvrđenih Općim kolektivnim ugovorom, čiji su potpisnici Vlada RS i Sindikat. Prema odredbama važećeg Općeg kolektivnog ugovora najniža plata iznosi 205 KM, što bi značilo da neoporezivi godišnji dohodak iznosi 2,460 KM. Godišnji dohodak iznad godišnjeg neoporezivog dohotka, ali do iznosa četiri prosječne godišnje neto plate u prethodnoj godini u RS, oporezovaće se stopom od 10%, a preko toga stopom od 15%. Prosječnu godišnju platu u RS u prethodnoj godini utvrđuje Zavod za statistiku RS¹⁰.

Poreski obveznik je fizičko lice koji ostvaruje oporezivi dohodak, a koji je rezident RS za dohodak ostvaren u RS, drugom entitetu, Brčko distriktu ili drugoj državi. Rezident, u smislu Zakona, je lice koje ima prebivalište u RS ili koji u RS boravi neprekidno najmanje 183 dana u kalendarskoj godini. I nerezidenti su obveznici poreza na dohodak za dohodak ostvaren u RS, osim šefova i osoblja stranih diplomatskih misija i međunarodnih organizacija.

Osnovica za obračun poreza je svaki neto prihod koji se pojedinačno utvrđuje za svaku vrstu prihoda.

Novi Zakon o porezu na dohodak polazi od globalnog sistema poreza na dohodak, odnosno dohodak građanina posmatra kao jedinstvenu oporezivu kategoriju koja obuhvata:

1. Lična primanja, koja uključuju neto platu i sve novčane i nenovčane naknade i koristi koje obveznici ostvaruju po bilo kojem osnovu, osim penzija, otpremnina, dnevница i troškova prevoza i sl.,
2. Prihode od autorskih prava i srodnih prava, prava industrijske svojine,
3. Prihode od kapitala, koji podrazumijevaju prihode ostvarene izdavanjem u zakup ili podzakup pokretne i nepokretne imovine, kamate na zajmove i dr.,
4. Prihode od samostalne djelatnosti, koji obuhvataju sve prihode ostvarene samostalnim obavljanjem djelatnosti, u bilo kojem obliku (novcu, stvarima, uslugama).
5. Kapitalne dobitke.

Na prihode 1-3 porez na dohodak se plaća u momentu isplate prihoda, dok na ostale prihode na osnovu poreske prijave do 10. u mjesecu za prethodni mjesec.

Isplatioci mjesecne neto plate obračunavaju i plaćaju akontacioni porez nakon umanjenja osnovice za iznos najniže plate utvrđene Općim kolektivnim ugovorom, dok na ostale

⁹ Zakon je objavljen u Službenom glasniku RS 20. septembra 2006.g. , a stupio je na snagu 28. septembra 2006.

¹⁰ Za usporedbu: prosječna godišnja neto plata u RS u 2005. godini je iznosila 5,580 KM, te shodno tome prag za oporezivanje je iznosio 22,320 KM.

prihode se akontacioni porez uplaćuje po stopi od 10% ili 15% ovisno o visini osnovice. Prilikom podnošenja godišnje prijave iznos isplaćenog akontacionog poreza se odbija od utvrđenog godišnjeg iznosa poreza na dohodak. Godišnja poreska prijava se podnosi do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu. Osim iskazivanja obaveze, putem godišnje prijave obveznik ostvaruje i pravo na povrat više uplaćenog poreza.

Porez na dohodak se plaća:

1. prema mjestu prebivališta poreskog obveznika, za prihode na lična primanja, prihode od autorskih prava, prihode od kapitala ostvarene od iznajmljivanje pokretne imovine i kapitalne dobitke od pokretne imovine,
2. prema mjestu registrovanja djelatnosti, za prihode od samostalne djelatnosti,
3. prema mjestu gdje se nalazi nepokretnost, za prihode od kapitala ostvarene od iznajmljivanje nepokretne imovine i kapitalne dobitke od nepokretne imovine,
4. prema mjestu ostvarenja prihoda, ukoliko je obveznik nerezident.

Zakonom se uvodi pojednostavljeni postupak oporezivanja malih preduzetnika. Status malog preduzetnika može ostvariti svako fizičko lice koje kumulativno ispunjava sljedeće uslove: da obavlja samostalnu djelatnost (izuzev finansijskih usluga i organizovanja igara na sreću), da ima najviše 3 zaposlena radnika, da ukupan godišnji prihod ne prelazi 50.000 KM. Godišnji porez malog preduzetnika obračunava po stopi od 2% na ukupno ostvareni prihod.

Ministar finansija RS dužan je da doneše implementirajuća pravila za primjenu Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Zakona, kojim će se, između ostalog, precizirati oblik i sadržaj poreskih prijava i poreske kartice za svakog obveznika, te sadržaj i način vođenja knjiga i evidencija.

Efekti primjene novog Zakona

Vlada RS je procijenila da će se primjenom novog Zakona naplatiti za oko 50 mil KM poreza na dohodak manje nego da je na snazi stari Zakon. Međutim, relaksacijom poreskih obaveza na najniže plate stvoren je prostor za povećanje najnižih plata. Ovo predstavlja veliki podsticaj preduzećima, tim više što uključuje samo prekompoziciju unutar bruto plate zaposlenih sa neutralnim efektom na sadašnje troškove radne snage u preduzećima.

Dugoročnije gledano, novi pristup oporezivanju dohotka trebao bi doprinijeti povećanju zaposlenosti, ne samo putem kreiranja novih radnih mjeseta, nego i smanjenjem rada na crno. Naime, zbog izbjegavanja plaćanja poreza i doprinosa na plate veliki broj radnika, uglavnom nižih kvalifikacija, radi na crno. Novi Zakon o porezu na dohodak daje podsticaj preduzećima da konačno pravno reguliraju status svojih uposlenika. Smanjenje rada na crno utjecaće na realno iskazivanje rashoda u bilansima uspjeha preduzeća, a time i prihoda koji do sada nisu bili registrovani u knjigama. U konačnici, to bi trebalo utjecati i na smanjenje poreske evazije i porast prihoda od drugih poreza (porez na dobit i PDV).

Usvajanje novog Zakona o porezu na dohodak logičan je korak nakon uvođenja PDV-a. Poznata je regresivnost PDV-a koja se ogleda u tome da su potrošači sa manjom ekonomskom snagom procentualno više opterećeni PDV-om nego potrošači sa većom ekonomskom snagom. PDV-e kao oblik oporezivanja ne treba posmatrati izolovano od ostalih segmenata poreskog sistema. Stepen regresivnosti PDV-a je u direktnoj mjeri sa stepenom efikasnosti ostalih poreza. Istraživanja su pokazala da loše administrirani porez na dohodak i ograničena poreska baza još više podstiču regresivnost PDV-a.

Zbog velikih pozitivnih efekata PDV-a na prihode i smanjenje poreske evazije, problem regresivnosti i distribucije poreznog tereta ne treba rješavati uvođenjem diferenciranih

stopa, jer se time derogira sistem i otvaraju vrata poreskim prevarama. Ne ulazeći u dublje elaboriranje problema diferenciranih stopa treba istaknuti da se i zemlje EU, koje su mnogo bolje pravno uređene od BiH, sa razvijenom poreskom administracijom i sa višim stepenom ekonomskog razvoja, teško bore protiv poreske evazije. Tako je Austrija procijenila da poreska evazija iznosi 4,4% naplaćenog PDV-a, dok procjena Njemačke iznosi 2% samo kod "feniks" kompanija¹¹.

Regresivnost PDV-a se može ublažiti drugim instrumentima, u okviru poreskog sistema, ili politikom usmjerenih socijalnih transfera. Međutim, socijalnim transferima se mogu zahvatiti samo određene socijalne kategorije, ali ne i radnici sa najnižim primanjima. Praksa drugih zemalja poznaje i odobravanje određenih poreskih kredita (umanjenje poreza na dohodak) kao kompenzaciju za izdatke za PDV-e. Ovakav instrument nije se mogao primijeniti u BiH jer samo mali procenat zaposlenih, i to oni koji imaju visoka primanja, uplaćuje porez na dohodak.

Republika Srpska, oslobođanjem najnižih plata od poreskih obaveza, povukla je dobar potez. RS se odrekla dijela prihoda da bi stvorila prostor za povećanje najnižih plata, čime bi se kompenzirala izdvajanja ove grupacije radnika za PDV-e. Na kraju, to je na liniji zahtjeva da se uvećani prihodi od PDV-a iskoriste za rasterećenje troškova radne snage, kao podsticaj novim investicijama i okončanju procesa privatizacije.

Konsolidovani izvještaji

(pripremila Aleksandra Regoje, makroekonomista u Odjeljenju)

Napomene za tabelu 5

Konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode od indirektnih poreza koje prikuplja Uprava za indirektno oporezivanje na Jedinstveni račun,
- transfere sa Jedinstvenog računa UIO za servisiranje vanjskog duga,
- transfere sa Jedinstvenog računa UIO za finansiranje Brčko Distrikta, kantona, općina i Direkcija za puteve,
- prihode budžeta Bosne i Hercegovine sa Jedinstvenog računa UIO,
- prihode i rashode budžeta Federacije BiH,
- prihode i rashode budžeta Republike Srpske.

Napomena za tabelu 6

Konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode budžeta BiH,
- prihode i rashode budžeta Brčko Distrikta
- prihode i rashode budžeta RS
- prihode i rashode budžeta FBiH
- prihode i rashode budžeta kantona

U izvještaj nije uključena amortizacija vanjskog duga

Procijenjeni su podaci za IX mjesec Hercegbosanskog kantona

¹¹ kompanije koje ostvare pravo na odbitak ulaznog poreza, a potom postanu nedostupne poreskim vlastima.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 546, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Napomena za tabelu 7

Konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode budžeta FBiH
- prihode i rashode budžeta kantona FBiH
- prihode i rashode budžeta općina FBiH.

U Izvještaj nije uključena amortizacija vanjskog duga.

Procijenjeni su podaci od općine Drvar, jer isti nisu dostavljeni Odjeljenju.

Napomene za tabelu 8

Konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode Srednjobosanskog kantona
- prihode i rashode općina Srednjobosanskog kantona
- prihode i rashode Službe za zapošljavanje i Zavoda zdravstvenog osiguranja Srednjobosanskog kantona

Napomene za tabelu 9

Konsolidovani izvjestaj uključuje:

- Prihode i rashode Zapadno-hercegovačkog kantona
- Prihode i rashode općina Zapadnohercegovačkog kantona

Rashodovna stavka kantonalnih budžeta „Grantovi drugim nivoima vlasti“ i „Kapitalni grantovi drugim nivoima vlasti“ netirana je sa prihodovnim stawkama općina „Grantovi od ostalih nivoa vlasti“ i „Kapitalne potpore od ostalih nivoa vlasti“;

Napomene za tabelu 10

Konsolidovani izvjestaj uključuje:

- Prihode i rashode Unsko-sanskog kantona
- Prihode i rashode općina Unsko-sanskog kantona

Rashodovna stavka kantonalnih budžeta „Grantovi drugim nivoima vlasti“ i „Kapitalni grantovi drugim nivoima vlasti“ netirana je sa prihodovnim stawkama općina „Grantovi od ostalih nivoa vlasti“ i „Kapitalne potpore od ostalih nivoa vlasti“;

U slučajevima kada je iznos grantova drugim nivoima vlasti na rashodovnoj strani kantona manji od primljenih grantova na stawkama opština, a obzirom da **rashodova stavka „Grantovi pojedincima“ u sebi sadrži i grantove usmjerene kroz opštinske budžete**, Odjeljenje je postupilo na sljedeći način:

-Preostala razlika na stawkama opština „Grantovi od ostalih nivoa vlasti“ i „Kapitalne potpore od ostalih nivoa vlasti“ netirana je sa rashodovnom stawkom kantonalnog budžeta „Grantovi pojedincima“.

Iz rada Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje

(pripadaju: Šerifa Mujčić, Milan Kuridža)

1. Osnovne informacije:

a) Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje je osnovan Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja ("Sl. Glasnik BiH" broj 44/03 i 52/04). Ovim zakonom je određen njegov sastav, konture nadležnosti, način odlučivanja, pravni status. Neka pitanja nadležnosti ovog organa su određena i drugim zakonima (o postupku indirektnog oporezivanja, o prinudnoj naplati indirektnih poreza, o Upravi za indirektno oporezivanje, o PDV-u itd.)¹².

b) Osnovne nadležnosti Upravnog odbora se mogu grupisati u nekoliko oblasti:

• Strateške nadležnosti:

- predlaganje politike indirektnog oporezivanja,
- informisanje vlada državnog i entitetskog nivoa o politici i provođenju politike indirektnog oporezivanja i implikacijama politike na javne prihode,
- utvrđivanje strateških ciljeva Uprave i ocjena uspješnosti provođenja ciljeva;

• Normativne nadležnosti:

- predlaganje zakona iz oblasti indirektnog oporezivanja Vijeću ministara,
- usvajanje podzakonskih općih akata iz oblasti indirektnog oporezivanja,
- davanje saglasnosti na neke od podzakonskih akata koje donosi Uprava za indirektno oporezivanje,
- usvajanje općih akata (i davanje saglasnosti na opće akte koji su u nadležnosti Uprave) koji reguliraju unutrašnje odnose, prava i dužnosti zaposlenih i sl. u Upravi za indirektno oporezivanje i Upravnom odboru;

• Ostale nadležnosti

- utvrđuje koeficijente raspodjele indirektnih poreza
- predlaže izbor i razrješenje direktora UIO,
- usvaja planska akta UIO, budžetska akta (budžet UIO), izvještaje i sl.

2. Aktivnosti Odbora u toku 2006. godine

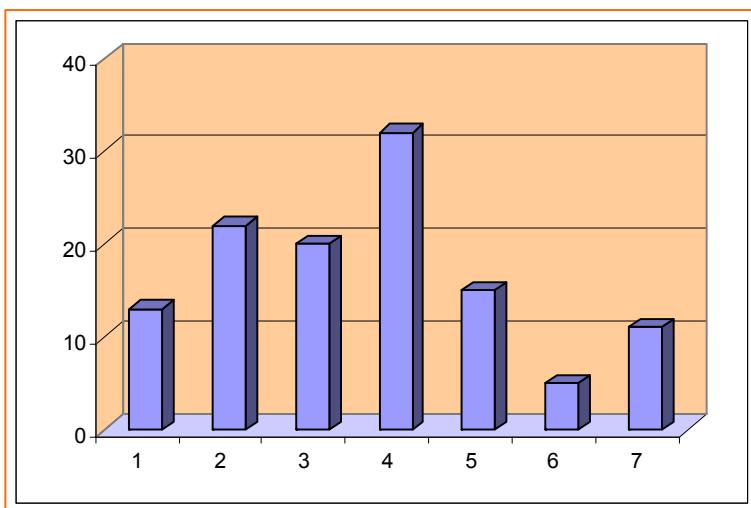
Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje je u toku 2006. godine održao 19 sjednica (u pregled nije uključena 70. sjednica UO). Ukupan broj tačaka dnevnog reda na sjednicama Upravnog odbora je 145. Prosječan broj tačaka dnevnog reda po sjednici je 7,6. Tačke dnevnog reda razmatrane na sjednicama Upravnog odbora razvrstane po vrstama pitanja (grafikon 5.):

1. raspodjela prihoda od indirektnih poreza
2. podzakonski akti
3. zakoni
4. izvještaji, informacije i analize primjene propisa
5. organizaciona i unutrašnja pitanja (uključujući interne opće akte)
6. ostalo
7. budžet UO I pitanja vezana za raspolaganje sredstvima UO

¹² informaciju o trenutnom personalnom sastavu UO možete naći na www.oma.uino.gov.ba

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel: +387 33 279 546, Fax: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Grafikon 5. Aktivnosti odbora u toku 2006. godine

3. Aktuelnosti u radu Upravnog odbora: 70. sjednica UO

22. novembra u Banja Luci je održana 70-ta sjednica Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje.

Sjednica je na dnevnom redu imala:

- plansko-organizacione akte Uprave i Upravnog odbora (budžet, strateški plan, javne nabavke-revizija za 2007.godinu, otvaranje ispostave UIO u Brčkom, finansiranje izgradnje graničnog prelaza Gradiška),
- raspodjela prihoda od indirektnih poreza,
- razmatranje Zakona o carinskoj tarifi,
- podzakonske opće akte: odluku o kompenzatornoj kamati, Pravilnik o primjeni Zakona o PDV-u, Odluka o postupku ostvarivanja prava oslobađanja od plaćanja uvoznih dažbina na opremu koja se stavlja u slobodan promet za obavljanje proizvodne djelatnosti u slobodnoj zoni,
- razmatranje izvještaja radnih grupa za izmjenu općih akata,
- inicijativa za izmjenu Odluke o iznosu naknade za korištenje carinskih terminala
- informacija o Odluci o dopuni odluke o postupku ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina na robu stavljenu u slobodan promet za projekte obnove i rekonstrukcije,
- zahtjev Ministarstva finansija RS za refundiranje troškova uništenih entitetskih markica

Iz aktivnosti Odjeljenja

30. novembar 2006.

U Sarajevu je održana prva sjednica Upravnog odbora Projekta podrške Evropske komisije fiskalnoj politici u BiH. Projektom vrijednim 2 mil EUR, u narednih godinu i po predviđeno je finansiranje ekspertske pomoći konsultanata sa područja Evropske unije, u prvom redu Odjeljenju za makroekonomsku analizu, kao i Ministarstvu finansija i trezora BiH, Federalnom ministarstvu finansija, Ministarstvu finansija Republike Srpske i fiskalnim institucijama Brčko Distrikta. Glavni segmenti Projekta odnose se na razvoj fiskalnih kapaciteta Odjeljenja i podrška Odjeljenju na uspostavi sistema mjesečnog izvještavanja svih nivoa uprave u BiH (države, entiteta, Brčko Distrikta, kantona, općina i vanbudžetskih fondova). U sklopu Projekta, sukladno sporazumu između Komisije i ministarstava finansija BiH i entiteta, finansiraće se zapošljavanje šest pripravnika, od kojih će po dvoje raditi u svakom od ministarstava finansija u narednih 18 mjeseci.

Obavijest

Na Internet stranici Odjeljenja www.oma.uino.gov.ba, u odjeljku "izvještaji" svim korisnicima su dostupni mjesečni konsolidirani izvještaji koje Odjeljenje objavljuje u svojim biltenima, i to: konsolidirani izvještaji o fiskalnim operacijama jedinstvenog računa UIO, budžeta RS i Federacije BiH; konsolidirani izvještaji opće vlade koji uključuju državu, RS, Federaciju BiH, Brčko Distrikt i kantone; konsolidirani izvještaji za nivo Federacije BiH koji uključuju kantone i općine, te konsolidirani izvještaji za kantone. Stepen ažurnosti izvještaja ovisi o dinamici slanja izvještaja od strane nivoa uprave i dinamici obrade i verifikacije. Izvještaji su dostupni u Excel formatu.

*Svim našim saradnicima u ministarstvima finansija BiH,
Federacije BiH, Republike Srpske, Brčko Distrikta, kantona,
općina i vanbudžetskih fondova,
kao i svim čitateljima, želimo sretnu i uspješnu
Novu 2007. godinu*

